

skikket en advokat, men at retten i det enkelte tilfælde skal anlægge en vurdering af, om den pågældende har behov for advokatbistand under sagen, og om den pågældende opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

5.2. Udgifterne til fri proces har igennem de seneste år udvist en meget betydelig stigning (fra ca. 34.9 mill. kr. i 1980 til 56.9 mill. kr. i 1983). Dette har i sig selv givet justitsministeriet anledning til at overveje, hvorledes denne udvikling kan bringes under kontrol.

Samtidig finder justitsministeriet, at de nugældende betingelser for at kunne opnå offentlig retshjælp ved advokat (justitsministeriets bekendtgørelse nr. 574 af 17. december 1980) på baggrund af den udvikling, der er sket siden bekendtgørelsens ikrafttræden pr. 1. januar 1981, er utilfredsstillende, og justitsministeriet finder, at der snarest muligt må gennemføres en forhøjelse af de gældende indtægtsgrænser og eventuelt andre justeringer, således at ordningen på ny kan få den placering i retshjælpssystemet, som var forudsat.

Da der imidlertid ikke på nuværende tidspunkt er mulighed for at tilføre yderligere midler til det samlede retshjælpsområde, er det justitsministeriets opfattelse, at de nævnte justeringer må finansieres ved hjælp af midler, der tilvejebringes inden for det øvrige retshjælpsområde.

Justitsministeriets retshjælpsudvalg har i de seneste måneder overvejet den ovenfor skitserede situation. Udvalget har i denne forbindelse peget på, at den nugældende ordning med automatisk beskikkelse af advokat for sagsøgte i ægteskabsager (retsplejelovens § 449) rummer muligheder for ændringer, der uden betænkeligheder vil kunne gennemføres og samtidig frigøre ressourcer fra fri procesområdet. Udvalget har den 9. januar 1985 afgivet en indstilling til justitsministeriet herom, jfr. bilag 2 til lovforslaget. Det er denne indstilling, der danner baggrund for justitsministeriets forslag om ændring af § 449.

Forslaget må imidlertid ses i sammenhæng med de fortsatte overvejelser i udvalget om, hvorledes advokatretshjælpen på kort sigt kan forbedres, og hvorledes der kan tilvejebringes de yderligere midler, som er nødvendige til finansiering heraf. Justitsministeriet har netop anmodet udvalget om at koncentrere og fremskynde sine overvejelser herom.

5.3. Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 449 skal retten beskikke en advokat for en sagsøgt (eller appelindstævnt), der ikke møder ved advokat, i sager om separation, skilsmisse eller

omstødelse af ægteskab. Det samme gælder sager mellem ægtefæller til afgørelse af, om separation består eller er bortfaldet, samt sager til afgørelse af, om parterne er eller ikke er ægtefæller. Beskikkelse af advokat skal efter de gældende regler ske automatisk og uden hensyn til sagsøgtens økonomiske forhold, og advokatens vederlag udredes af statskassen, uden at der i almindelighed kan blive tale om at pålægge den pågældende part at betale sagsomkostninger.

Mens situationen for den sagsøgte i en ægteskabs sag således er den, at den pågældende automatisk og uden hensyn til de økonomiske forhold får beskikket en advokat, forholder det sig anderledes for den, der er sagsøger. Her skal den pågældende ansøge statsamtet om fri proces, og bevilling hertil gives kun, såfremt den pågældende skønnes at have rimelig udsigt til at få medhold, og såfremt den pågældende opfylder visse økonomiske betingelser, jfr. retsplejelovens § 330.

Retshjælpsudvalget stiller bl.a. på denne baggrund forslag om, at man ved en ændring af retsplejelovens § 449 fjerner denne forskelsbehandling af parterne i en ægteskabs sag med hensyn til fri proces m.v. Udvalget peger i den forbindelse også på, at man ved denne ændring fjerner den mulighed, som parterne hidtil har haft for ved aftale at sikre sig, at alle omkostninger ved deres ægteskabs sag vil blive afholdt af det offentlige. Den foreslåede stramning af bestemmelsen vil efter udvalgets opfattelse også betyde, at den mere velstående part ikke længere vil kunne have nogen økonomisk interesse i at foretrække en separation/skilsmisse ved dom fremfor ved bevilling, og udvalget finder derfor, at den foreslåede ny bestemmelse også vil kunne virke procesbesparende.

Justitsministeriet kan tiltræde udvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er derfor med mindre redaktionelle ændringer udformet i overensstemmelse hermed.

6. Hørte myndigheder m.v.

6.1. Der er indhentet udtalelser om strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984 fra præsidenterne for østre og vestre landsret, præsidenterne for Københavns byret og for retterne i Århus, Odense og Ålborg, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, rigsadvokaten, rigspolitichefen, politidirektøren i København, Foreningen af politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Dansk kriminalpolitiforening, Dansk politiforbund, Advokatrådet, ministeriet for